

OBSAH

Předmluva	15
Autoři	17
Část 1 – Obecná část	
1. kapitola – Pojetí „evropského práva“ – vymezení předmětu	23
2. kapitola – Dualismus smluvních systémů (Rady Evropy a ES/EU, nyní Evropské unie)	25
3. kapitola – Univerzalita předmětu Rady Evropy a Evropské unie.	27
Část 2 – Zvláštní část	
1. Díl Evropská unie	31
Hlava I. Veřejnoprávní identita Evropské unie.	
1. kapitola – Úvodem – východiska evropského veřejnoprávního systému.	31
2. kapitola – Evropská unie jako tzv. nová suverenita (aspekt státovědní)	33
3. kapitola – Evropská integrace jako průnik veřejnoprávních systémů (aspekt ústavněprávní)	36
4. kapitola – Společné ústavní hodnoty členských států jako zdroj evropského konstitucionalismu	38
5. kapitola – Evropeizace národních ústav	41
6. kapitola – Občanství Evropské unie – ústavněprávní povaha	44
7. kapitola – Vertikální ústavní vztahy v Evropské unii.	46
8. kapitola – Evropská unie a ústavněprávní demokracie	49
9. kapitola – Ústavněprávní aspekt územní suverenity Evropské unie	51
Hlava II. Vztah ústavního práva a práva ES/EU v judikatuře Ústavního soudu ČR	
1. kapitola – Vymezování vztahu ČR k ES/EU Ústavním soudem ČR	53
2. kapitola – Pojetí ústavněprávní suverenity ČR v EU v koncepci Ústavního soudu ČR.	56
3. kapitola – K pojetí suverénní moci v teorii ústavního práva	58
4. kapitola – K otázce přenosu některých pravomocí orgánů ČR na nadstátní organizace	60

Hlava III. Ústavněprávní základ EU	62
1. kapitola – Význam ústav členských států	62
1.1 Mozaika evropské ústavnosti	62
1.2 Evropský ústavní svazek	69
1.3 Homogenizace ústavního práva	72
2. kapitola – Ústavní aspekty členství v EU	75
2.1 Ústavy členských států	75
2.2 Úprava na úrovni EU	77
Hlava IV. Evropská unie a mezinárodní právo veřejné	81
1. kapitola – Evropská unie jako subjekt mezinárodního práva veřejného	81
2. kapitola – Zvláštnosti mezinárodněprávní subjektivity Evropské unie	91
3. kapitola – Vnější vztahy EU	95
3.1 Pojem a cíle vnějších vztahů	95
3.2 Kontrola a dohled Soudního dvora EU v rámci vnějších vztahů EU	97
3.3 Komplementární studie: Judikatura Soudního dvora EU formující vnější vztahy EU	97
3.4 Pravomoci EU v oblasti vnějších vztahů a jejich výkon	100
3.5 Komplementární studie: Exkurz do hlavních oblastí vnějších vztahů EU – regionální pohled	103
3.6 Vnější vztahy EU po přijetí Lisabonské smlouvy	105
Hlava V. Právní základ Evropské unie	107
1. kapitola – Mezinárodní smluvní základ EU	107
1.1 Právní řád EU	107
1.2 Zdroje práva EU – hierarchie norem	109
2. kapitola – Sekundární právo Unie a jeho povaha	114
2.1 K pojetí a obecné charakteristice sekundárních právních aktů	114
2.1.1 Druhy sekundárních právních aktů	115
2.1.2 Legislativní proces	116
2.1.3 Formální a obsahové náležitosti právních aktů	117
2.2 Nařízení (<i>Regulation</i>)	118
2.3 Směrnice (<i>Direction</i>)	119
2.4 Rozhodnutí (<i>Decision</i>)	121
2.5 Doporučení (<i>recommendation</i>) a stanoviska (<i>opinion</i>)	122
3. kapitola – Principy veřejnoprávního systému EU	124
3.1 Integrace jako ústavní princip	124
3.2 Princip přímého účinku a bezprostřední použitelnosti práva EU v národních právních řádech a přednost práva EU	126
3.3 Princip vymezených pravomocí	127

3.4	Princip subsidiarity	127
3.5	Princip přiměřenosti	127
3.6	Princip poctivosti jednání a čestnosti při plnění členských závazků (princip loajality).....	128
3.7	Princip flexibility, princip posílené (užší) spolupráce.....	129
3.8	Princip ochrany národní identity členských států.....	130
3.9	Princip otevřenosti	131
3.10	Princip demokratismu.....	132
3.11	Princip ochrany lidských práv a základních svobod.....	132
3.12	Princip institucionální rovnováhy	133
3.13	Princip svobodné hospodářské soutěže	134
3.14	Princip zákazu diskriminace.....	134
3.15	Princip ručení.....	135
3.16	Složená ústavnost v EU	136
Hlava VI. Veřejnoprávní funkce EU		138
1. kapitola – Společný trh a svobody		138
1.1	Společný vnitřní trh a jeho historie	138
1.2	Volný pohyb zboží	139
1.3	Volný pohyb osob.....	144
1.4	Volný pohyb služeb	151
1.5	Volný pohyb kapitálu a plateb	155
2. kapitola – Společné politiky.....		159
2.1	Společná obchodní politika.....	159
2.2	Fiskální politika	162
2.2.1	Režim sestavování rozpočtu EU.....	162
2.2.2	Harmonizace daní	165
2.3	Měnová unie	167
3. kapitola – Soutěžní právo v Evropské unii		171
3.1	Úvod do problematiky soutěžního práva EU.....	171
3.2	Vymezení relevantních pojmů	172
3.2.1	Podnik	172
3.2.2	Relevantní trh	173
3.3	Protisoutěžní dohody.....	175
3.3.1	Pojem protisoutěžních dohod.....	175
3.3.2	Dopad na obchod mezi členskými státy	177
3.3.3	Cíl nebo účinek vyloučení, narušení nebo omezení soutěže na vnitřním trhu.....	178
3.3.4	Výjimky ze zákazu protisoutěžních dohod.....	179
3.4	Dominantní postavení a zákaz jeho zneužití	180
3.4.1	Vymezení problematiky	180
3.4.2	Dominantní postavení.....	180
3.4.3	Zneužití dominantního postavení	181

3.4.4	Dopad na obchod mezi členskými státy	182
3.5	Procesní úprava zákazu protisoutěžních dohod a zneužití dominantního postavení	182
3.6	Spojování podniků (koncentrace)	183
3.6.1	Právní úprava a pojem spojování podniků	183
3.6.2	Procesní úprava kontroly spojování podniků	184
3.7	Regulace veřejných podpor	186
3.7.1	Právní úprava a pojem veřejných podpor	186
3.7.2	Výjimky ze zákazu veřejných podpor	187
3.7.3	Procesní úprava regulace veřejných podpor	188
4.	kapitola – Součinnost v oblasti justice	189
4.1	Justiční spolupráce v civilních věcech	189
4.2	Justiční spolupráce ve věcech trestních	198
4.2.1	Komplementární studie: Realizace v České republice	201
5.	kapitola – Komplementární studie: Další společné politiky – vybrané oblasti	205
5.1	Vzdělávání	205
5.1.1	Cíle a zásady Evropské unie	205
5.1.2	Nástroje a prostředky k dosažení cílů	207
5.1.3	Související iniciativy a opatření	207
5.2	Výzkum	208
5.2.1	Cíle a zásady Evropské unie	208
5.2.2	Nástroje a prostředky k dosažení cílů	210
5.2.3	Související iniciativy a opatření	211
5.3	Kultura	212
5.4	Zemědělství	215
5.4.1	Význam zemědělského sektoru pro ekonomiku státu	215
5.4.2	Vývoj společné zemědělské politiky EU	218
5.5	Ochrana spotřebitelů	219
5.5.1	Cíle a zásady Evropské unie	219
5.5.2	Nástroje a prostředky k dosažení těchto cílů	221
5.5.3	Instituce zabývající se ochranou práv spotřebitele	221
5.5.4	Související iniciativy a prameny práva	223
	Hlava VII. Dělbá moci v EU (kompetence vertikální)	225
1.	kapitola – Rozdělení kompetencí mezi Evropskou unií a členskými státy	225
1.1	Úvod	225
1.2	Zásada svěřených kompetencí	226
1.3	Přehled kategorií kompetencí	230
1.3.1	Vyhrazené kompetence členských zemí	230
1.3.2	Výlučné kompetence EU	232
1.3.3	Sdílené kompetence EU	234

1.3.4	Koordinační a doplňkové kompetence EU	236
1.3.5	Kompetence EU mimo „kategorie“	237
1.4	Podmínky výkonu kompetencí EU: zásady subsidiarity a proporcionality	237
1.4.1	Zásada subsidiarity	238
1.4.2	Zásada proporcionality	240
2.	kapitola – Rozhodování v Evropské unii	242
2.1	Konstitucionalizace rozhodování	242
2.1.1	Rozhodování v multifunkčním hodnotovém prostředí	242
2.1.2	Principy rozhodování v evropském správním prostoru	245
2.1.3	Rozhodovací proces a regulační reforma	248
3.	kapitola – Institucionální koordinace při rozhodování na úrovni EU	250
3.1	K pojmu institucionální koordinace	250
3.2	Legislativní proces a pravidla spolurozhodování	252
3.3	Správní proces a komitologie	254
4.	kapitola – Judikatura ESD a její interpretační význam	260
5.	kapitola – Provádění rozhodnutí EU členskými státy	268
5.1	Nepřímý výkon rozhodnutí	268
5.2	Účinná právní ochrana při výkonu rozhodnutí	269
6.	kapitola – Postavení národního soudu členského státu v rámci řízení o předběžné otázce	271
6.1	Vztah SDEU a vnitrostátních soudů členských států	271
6.2	Význam řízení o předběžné otázce	271
6.3	„Soud“ v řízení o předběžné otázce	273
6.4	Ústavní soud a SDEU	274
6.5	Právní problémy položení „předběžné otázky“	274
6.6	Nerespektování povinnosti národního soudu předkládat předběžnou otázku	276
6.7	Účinky a následky rozhodnutí o předběžné otázce	276
	Hlava VIII. Institucionální struktura Evropské unie	278
1.	kapitola – Úvod	278
2.	kapitola – Evropský parlament	281
2.1	Pojem, stručný historický exkurz a právní základ	281
2.2	Složení EP	282
2.3	Organizace EP	284
2.4	Rozhodování a fungování EP	286
2.5	Pravomoci EP	287
2.6	Závěr	289
3.	kapitola – Evropská rada	291
3.1	Pojem, stručný historický exkurz a právní základ	291

3.2	Složení Evropské rady	291
3.3	Summity a jejich průběh	292
3.4	Rozhodování v Evropské radě	293
3.5	Pravomoci Evropské rady	293
3.6	Vztah k jiným institucím.	295
3.7	Závěr.	295
4.	kapitola – Rada	297
4.1	Pojem, stručný historický exkurz a právní základ	297
4.2	Složení Rady	301
4.3	Vnitřní organizace Rady	302
4.4	Rozhodování v Radě	305
4.5	Pravomoci Rady	307
4.6	Závěr.	309
5.	kapitola – Komise	309
5.1	Pojem, stručný historický exkurz a právní základ	310
5.2	Složení Komise	313
5.3	Vnitřní organizace Komise a administrativa	313
5.4	Rozhodování Komise.	314
5.5	Pravomoci Komise	317
5.6	Závěr.	319
6.	kapitola – Soudní dvůr Evropské unie	319
6.1	Pojem, stručný historický exkurz a právní základ	320
6.2	Složení	321
6.3	Vnitřní organizace	322
6.4	Rozhodování Soudního dvora	323
6.5	Pravomoci SDEU	328
6.6	Specializované soudy	329
6.7	Závěr	331
7.	kapitola – Ostatní instituce EU	331
7.1	Evropská centrální banka	332
7.2	Účetní dvůr	333
7.3	Evropská investiční banka.	333
7.4	Evropský hospodářský a sociální výbor	334
7.5	Výbor regionů	335
7.6	Evropské agentury	341
7.7	Evropský veřejný ochránce práv.	343
	Hlava IX. Občanství Evropské unie	343
	1. kapitola – Právo na státní občanství.	343
	2. kapitola – Občanství Unie (právní definice)	346

3. kapitola – Status občana Unie	348
3.1 Evroobčanská práva	348
3.2 Evroobčanství a zákaz diskriminace	351
4. kapitola – Komplementární studie: Práva občanů EU	361
4.1 Aktivní a pasivní komunální volební právo	361
4.2 Aktivní a pasivní volební právo do Evropského parlamentu	362
4.3 Petiční právo k Evropskému parlamentu	366
4.4 Právo se obracet na evropského ombudsmana	368
4.5 Právo na informace ve vlastním jazyce	372
4.6 Diplomatická a konzulární ochrana	372
5. kapitola – Charta základních práv EU	374
5.1 Charta základních práv EU – úvodní charakteristika	374
5.2 Třídění základních práv a svobod zavedené Chartou Evropské unie	379
5.2.1 Důstojnost (osobní práva)	379
5.2.2 Svobody (osobní a politická práva)	381
5.2.3 Rovnost (osobní práva)	386
5.2.4 Solidarita (ekonomická a sociální práva)	388
5.2.5 Občanství (osobní a politická práva)	391
5.2.6 Spravedlnost (justiční práva, záruky právního státu)	392
6. kapitola – Evropská unie a základní lidská práva	394
6.1 Základy lidských práv v EU	394
6.2 Doktrína lidských práv Evropského soudního dvora	397
6.3 Právní prameny lidských práv v Evropské unii	398
6.3.1 Ustanovení o lidských právech	398
6.3.2 Judikatura ESD	400
6.3.3 Sekundární právo	404
Hlava X. Právo na spravedlivý proces v pojetí Evropské unie	406
1. kapitola – Evropská úmluva a Evropská unie	406
2. kapitola – Spravedlivý proces v Chartě a Listině základních práv Evropské unie	408
3. kapitola – Spravedlivý proces v judikatuře Evropského soudního dvora	409
4. kapitola – Komplementární studie: Evropská úmluva a právo na spravedlivý proces	412
4.1 Právo na spravedlivý proces – pojem, význam, základní aspekty	412
4.2 Obecné garance spravedlivého procesu	415
4.2.1 Právo na přístup k soudu	415
4.2.2 Neustranný a nezávislý soud	417
4.2.3 Rozhodování o občanskoprávních nárocích či závazcích	419
4.2.4 Rozhodování o oprávněnosti trestního obvinění	421
4.2.5 Přiměřená lhůta	421

4.2.6	Veřejné projednání	425
4.2.7	Osobní účast – právo na slyšení	425
4.2.8	Dokazování	427
4.3	Garance obviněného	431
4.3.1	Presumpce nevinny	433
4.3.2	Právo být seznámen s obviněním	435
4.3.3	Právo na obhajobu	435
4.4	Další garance spravedlivého procesu	439
4.4.1	Právo na přezkum – právo na účinné opravné prostředky	440
Hlava XI. Lidská práva a menšiny v právu Evropské unie		443
1. kapitola	– Menšiny – pojem, definice, kategorizace, právní subjektivita	443
2. kapitola	– Základní kategorizace menšin	446
3. kapitola	– Menšiny jako subjekt mezinárodního práva	453
4. kapitola	– Formulace obsahu práv menšin v unijním právu	455
5. kapitola	– Komplementární studie: Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti národnostní antidiskriminace	458
2. Díl	Rada Evropy	460
Hlava I. Veřejnoprávní význam systému Rady Evropy		460
1. kapitola	– Zvláštnosti smluvního systému Rady Evropy	460
2. kapitola	– Evropská úmluva a ústavní právo členských států	463
3. kapitola	– Ústavněprávní spolupůsobení Evropské úmluvy a ústavního práva členských států	465
4. kapitola	– Vztah Evropské úmluvy a práva Evropské unie	466
Hlava II. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod		468
Hlava III. Evropský soud pro lidská práva a řízení před ním		474
1. kapitola	– Organizace Soudu	474
2. kapitola	– Řízení před Soudem	478
2.1	Všeobecná ustanovení o řízení	478
2.2	Podání stížnosti	479
2.3	Zahájení řízení, řízení o přijatelnosti stížnosti, řízení o meritů věci, řízení před Velkým senátem	480
2.4	Rozsudky a rozhodnutí	483

Hlava IV. Práva a svobody podle Úmluvy	485
1. kapitola – Práva osobní (základní)	485
1.1 Právo na život (čl. 2) a zákaz trestu smrti (Protokol č. 6 a č. 13)	485
1.2 Zákaz mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu (čl. 3)	490
1.3 Zákaz otroctví, nevolnictví a nucených prací (čl. 4)	492
1.4 Právo na svobodu a osobní bezpečnost (čl. 5) zákaz uvěznění pro dluh (čl. 1 Protokolu č. 4)	495
1.5 Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání (čl. 9)	505
1.6 Právo na vzdělání (čl. 2 Protokolu č. 1)	510
1.7 Právo na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8)	514
1.8 Svoboda pohybu, svoboda zvolit si místo pobytu a svoboda opustit vlastní zemi (čl. 2 Protokolu č. 4)	520
1.9 Právo vlastnické (čl. 1 Protokolu č. 1)	529
2. kapitola – Práva politická	532
2.1 Svoboda projevu a právo na informace (čl. 10)	532
2.2 Svoboda shromažďovací (čl. 11)	541
2.3 Svoboda sdružovací (čl. 11)	543
2.4 Právo na svobodné volby s tajným hlasováním (čl. 3 protokolu č.1)	548
Hlava V. Procesněprávní garance vymožitelnosti práv a svobod	550
1. kapitola – Právo na účinný právní prostředek nápravy (čl. 13)	550
2. kapitola – Právo na spravedlivé řízení (čl. 6)	553
3. kapitola – Zákaz diskriminace (čl. 14)	557
4. kapitola – Právo na odškodnění v případě justičního omylu (čl. 5 odst. 5)	559
Resume	560
Literatura	561
Věcný rejstřík	570